

ודקאמר שלמה כי לכלז חי הוא טוב מן האריה המת. והוא טוב מן האריה המת. לאו לענין חשיבותא אמרה אלא לענין הלכות שבת ויו"ט: קצי. העמידות לכא עליו [ל"א קצי מנין שנותי. מדת ימי זכחה יוס כשנה ללעת מנין ימי שאני מתקיים כשנה אחרונה]: מדת ימי. כמה ימי חי:

עין איה

החיצון והלכות מתרגשים אודותן, והעולם החיצוני מלא ממנו לדמות שמצד עצמות דבר זה, אע"פ שהוא עצמו מת ואינו מרגיש מצד גופניותו מאומה, שזה הדבר יעשה אצלנו חשיבות של חיים. לא, אין אנו נמשכים אחר הדמיון במאומה, ע"כ עלינו ולנו ראוי לעשות רושם גלוי, שמצד ערך החיים הננו מחזיקים ומראים שרק האמת היא דגלנו. ע"כ הכלב, איך ששפל היה ערכו, איך שאינו פועל על העולם החיצוני שום מבט של הוד, מ"מ יקר הוא יותר מצד הערך של החיים מהאריה המת. ולא דוקא אריה, כ"א גם מכל גדול ערך ומכובד שמתו עושה רושם חיצוני היותר אדיר. מפני שזה הכלב הוא מרגיש בחייו, ע"כ יש לחייו איזה ערך של חיים, וזה המת שמצד גופניותו אינו מרגיש בחייו, אין הרושם החיצוני שיה דבר לפי האמת. אמנם מתוך המשפט הזה נשכיל ונבין, שעכ"ז הרי אנו רואים שהננו חרדים מאד על כבוד גדולי עולם המתים, יהיה זה לאות נאמן שמצד ההכרה האמיתית שאנו מכירים ויודעים שהמתים הללו אינם מתים כ"א חיים הם, מפני שהם עומדים בחיותם מצד השכלי במציאותם האמיתית. ודוקא מצד אותה ההשפלה שאנו מיחסים בענין אחד להגוף הגדול מול צורך החי השפל, מתוך כך אנו עומדים על אמתת היחש של מושג הכבוד, איך הוא עומד על יסוד האמת והמדע המבורר. אבל מה שהמון לאומים נמשכים מצד ההשקפה של הרושם החיצוני, שבקרבנו אין מאומה, תולדות ע"ז וההתהללות בפסילים, ע"ז אנו אומרים ברכ עז "כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת".

נג. דא"ר א"ר, מ"ד הודיעני ד' קיצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני, אמר דוד לפני הקב"ה, רבש"ע הודיעני ד' קיצי, א"ל גזירה היא מלפני שאין מודיעין קיצו של בשר ודם, ומדת ימי מה היא, גזירה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם. קצב חיי האדם אפשר היה להחקר ע"פ שני אופנים. מצד ערך כחות הגוף שיש להם קצב בשימושם, ואם הי' אפשר להגלות לעיני אדם בדרך השכל הפשוט או בדרך הנבואה ורוה"ק בדיוק נמרץ כלל כחותיו הגופניים ופרטיותם, היה אפשר לו להעריך לעומת זה במדה נכונה כמה מערכה של כחות כאלו ראויים להתקיים לפי ערך השימוש שבהם. אבל השם ית' הכין בחכמתו שכ"כ יהיו סבוכים דרכי המאורעות בשימוש הכוחות הגופניים, ועצם יסודי הכחות שהם תלויים בהמון המציאות שמחוץ לגופו של אדם, עד שאי אפשר שיבא האדם לידי ידיעה ברורה בקצב החיים מצד הכחות הקבועים הגופניים. ע"כ לעומת הבקשה של הודיעני ד' קיצי,

לבחירתן של ישראל שדבר אלהינו יקום לעולם, לבל נחרד מהמון הקלקולים המוסריים שעברו עלינו, כי "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה"⁵. וכשנתרומם למעלה הכללית כפי הראוי למעלתן של ישראל, יוכר האור האמיתי שאין כאן רעות מוחלטות ולא קלקולים יסודיים, כ"א בצירוף אל זמנם ומקומם, אבל מצד ימי הנצח הכל שב וחוזר לתקנת המחשבות הטובות שחושב ד' אלהי ישראל על עמו, מחשבות שלום ולא לרעה, לתת לנו אחרית ותקוה⁶. ע"כ הוא רמו אדיר ליסוד קיום הטובה הנצחית, למלאת דבר ד' אשר דבר טוב על ישראל⁷, ע"ז מה דאחיל להו בשעה האדירה של יסוד הבית הקדוש והנצחי, עון דיוה"כ.

נב. ודקאמר שלמה כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת, כד"ר א"ר כו'. יסוד הכרת האמת, שבה תלויה הכרת היסוד האדיר של הכרת שם ד' אלקים חיים, תלוי הוא במה שנבחין את עניני המציאות כמו שהם באמתתם. לא נעמיד בשום אופן יסוד על אותו הערך שנמצא בו המציאות מצד הציור הדמיוני, והיינו שמצטייר בעולם החיצוני, מה שבאמת בפנימיות הדבר אין בו מאומה. זהו ההבדל שבינינו לבין התועים עובדי ע"ז, כדחז"ל: למה נקרא שמם אלילים, מפני שהם חלולים, כלומר אין בפנימיותם שום ערך כ"א מה שיכולים להפעיל ע"ז ציורי בלהות איזה דבר על הציור הדמיוני של ההמון. אבל לא כאלה חלק יעקב, כי אלקים חיים הוא צור ישעינו, שהמושג מאורו לגדולי המשיגים כאין ואפס הוא מול האור הפנימי, מול החיים האמיתיים שאין לנו מלה ליחסם, כמו שהם נמצאים במקור החיים יתברך שמו. ע"כ עלינו לדעת למשל, כשאנו מכבדים ומוקירים גם גוית איש חשוב לאחר שמת, אין תוכן הכבוד מצד הכח הדמיוני שפועל המחזה על העולם החיצוני מצד הזכרון המתלואה אל גודל ערך אותו האיש בהיותו בחיים. לא כן הדבר, הכבוד אצלנו נובע רק מצד החיים, מצד אותם החיים שבפנימיות מקורם ישנם במדה עוד יותר גדולה ממה שנראים מחוץ, בהפעילם על הרושם החיצוני. ע"כ חיי הנשמה האלהית שהנפש המלאה חכמה וצדק וקרבת אלהים היא מלאה מהם, היא תגביר בנו כח רגש הכבוד להיות מרשימים אותו ג"כ על הגוף שהי' לה לכלי שימוש, ושעתיד לשוב לכבודו לקץ הימין, גם לפעולות החיות לצדקות להדרכות, שהן חיות בלב רבים חיים המרגישים ומתנהגים בחיים באורח אורה ע"פ ההשפעה הגדולה של אותו גדול הערך. אבל חלילה לנו לתעות שהננו כ"כ נמשכים אחרי הדמיון, להמשך בזה שאותו הגוף המת עושה רושם גדול על המחזה

5. שיה"ש ת, ו. 6. עפ"י ירמיה כט, יא. 7. עפ"י במדבר י, כט. נב. 1. תורת כהנים ריש פרשת קדושים.